

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
29 серпня 2022 року,
протокол № 3.

Перша проректорка, головуєча на
засіданні вченої ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2022 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»
для підготовки на другому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра
із спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі
знань 07 Управління та адміністрування

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування, кандидатка
економічних наук, доцентка
23 серпня 2022 року

Тетяна САМАРІЧЕВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри менеджменту, фінансів,
банківської справи та страхування
23 серпня 2022 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних
наук, доцентка
23 серпня 2022 року

Наталія ЗАХАРКЕВИЧ

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
24 серпня 2022 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року, протокол № 1.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
25 серпня 2022 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 8
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
4.2. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять	– 9
4.3. Завдання для самостійної роботи студентів	– 9
5. Методи навчання та контролю	– 14
6. Схема нарахування балів	– 15
7. Рекомендовані джерел	– 15
7.1. Основні джерела	– 15
7.2. Допоміжні джерела	– 16
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 17

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 07 Управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 072 Фінанси, банківська справа та страхування
3. Назва спеціалізації	– спеціалізація не передбачена
4. Назва дисципліни	– Управління фінансами територіальних громад
5. Тип дисципліни	– обов'язкова
6. Код дисципліни	– ППО 9
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
9. Курс / рік навчання	– другий
10. Семестр	– третій
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 5,0/ 150
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 48
% від загального обсягу	– 32
лекційні заняття (годин)	– 22
% від обсягу аудиторних годин	– 45,8
семінарські заняття (годин)	– 26
% від обсягу аудиторних годин	– 54,2
самостійна робота (годин)	– 102
% від загального обсягу	– 68
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 7
самостійної роботи	– 14,5
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 8
% від загального обсягу	– -
лекційні заняття (годин)	– 4
% від обсягу аудиторних годин	– 50

семінарські заняття (годин)	– 4
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 142
% від загального обсягу	– 94,7
тижневих годин:	-
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	– 35,5
12. Форма семестрового контролю	– екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ППО 1. Фінансовий менеджмент, ППО 4. Бюджетний менеджмент, ППО 5. Податковий менеджмент
2) супутні дисципліни	Не передбачено.
3) наступні дисципліни	– П. Переддипломна практика.
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	<p style="text-align: center;">Загальні компетентності</p> <p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p style="text-align: center;">Спеціальні компетентності</p> <p>СК 1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності. СК 3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК 4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК 6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. СК* 10. Розуміння особливостей в управлінні фінансами територіальних громад.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПР 01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності. ПР 03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності. ПР* 14. Застосовувати набуті знання з управління фінансами на рівні територіальних громад.</p>

**Після завершення вивчення дисципліни
здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:**

1. Знання

- 1.1) називати завдання та принципи фінансової політики територіальних громад;
- 1.2) відтворювати функції фінансової політики територіальних громад;
- 1.3) перелічити етапи фандрайзингу;

1.4) називати суб'єктів фінансового контролю на місцевому рівні.

2. Розуміння

- 2.1) описувати механізм прийняття рішень територіальними громадами щодо запровадження місцевих податків і зборів;
- 2.2) розуміти бюджетні, інвестиційні, грантові та кредитні механізми фінансування розвитку територіальної громади;
- 2.3) класифікувати критерії фінансової спроможності територіальних громад;
- 2.4) пояснювати переваги застосування гендерного підходу в управлінні фінансами громад;
- 2.5) інтерпретувати новації законодавства щодо управління фінансами територіальних громад.

3. Застосування знань

- 3.1) пояснювати причини, які негативно впливають на якість місцевого податкового адміністрування;
- 3.2) оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів територіальних громад;
- 3.3) роз'яснювати видаткові повноваження органів місцевого самоврядування;
- 3.4) відбирати методи здійснення фандрайзингу;
- 3.5) визначати засади місцевої політики формування фінансових ресурсів територіальної громади.

4. Аналіз

- 4.1) аналізувати дохідну та видаткову частину місцевого бюджету;
- 4.2) виявляти сучасний стан фінансової політики територіальних громад в умовах децентралізації;
- 4.3) пояснювати наслідки бюджетної реформи для удосконалення видатків місцевих бюджетів;
- 4.4) характеризувати відмінні риси фінансової стратегії та фінансової тактики на місцевому рівні.

5. Синтез

- 5.1) поєднувати критерії, методи та показники для визначення фінансової спроможності територіальних громад;
- 5.2) узагальнювати основні механізми зарубіжного досвіду бюджетного забезпечення територіальних громад в контексті можливості їх імплементації у вітчизняну практику;
- 5.3) аргументувати необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів та інвестицій для реалізації проектів розвитку в територіальних громадах;
- 5.4) пояснювати методiku обчислення індексу податкоспроможності громади;
- 5.5) формулювати вимоги, що ставляться до проведення відомчого, внутрішнього і громадського фінансового контролю в управлінні фінансовими ресурсами територіальної громади.

6. Оцінювання

- 6.1) оцінювати нормативно правові акти, що регулюють систему місцевого оподаткування в Україні;
- 6.2) давати оцінку ефективності використання міжбюджетних трансфертів;
- 6.3) аргументувати можливості вирішення проблем територіальних громад за допомогою міжбюджетних трансфертів.

7. Створення (творчість)

- 7.1) виражати власну думку щодо існуючих проблем в управлінні фінансами територіальних громад;
- 7.2) застосовувати управлінські навички у сфері фінансів територіальних громад;
- 7.3) використовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів територіальних громад;
- 7.4) застосовувати набуті знання з управління фінансами на рівні територіальних громад.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Фінансова політика територіальних громад

Суть, завдання та принципи фінансової політики територіальних громад. Види фінансової політики, її форми та функції. Бюджетна політика ТГ. Інвестиційна політика ТГ. Податкова політика ТГ. Фінансова стратегія. Фінансова тактика. Краудфандинг.

Формування та реалізація фінансової політики на місцевому рівні. Стратегічні завдання фінансової політики розвитку ТГ в Україні. Основні засади партисипативної концепції фінансової політики розвитку територіальних громад. Партисипативний бюджет. Фінансова політика територіальних громад в умовах децентралізації.

Базові методи, що використовуються при розробці програм соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Тема 2. Управління фінансовими ресурсами територіальних громад

Фінансові ресурси об'єднаних територіальних громад. Основні фінансові ресурси територіальної громади. Джерела формування фінансових ресурсів ТГ. Нормативно-правова база щодо використання фінансових ресурсів органами місцевого самоврядування. Головні розпорядники бюджетних коштів. Доходи від операцій з капіталом. Складові частини загального фонду бюджету об'єднаної територіальної громади. Складові частини спеціального фонду бюджету об'єднаної територіальної громади Міжнародна технічна допомога. Громадське фінансування.

Характеристика інструментів управління фінансовими ресурсами територіальних громад. Управління фінансовими ресурсами місцевого економічного розвитку та альтернативні джерела надходження коштів.

Тема 3. Управління доходами територіальних громад

Доходи територіальних громад. Формування доходів місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень. Місцеві податки і збори. Плата за землю. Туристичний збір.

Механізм прийняття рішень територіальними громадами щодо запровадження місцевих податків і зборів. Мета місцевої влади в процесі забезпечення податкових доходів місцевих бюджетів. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо місцевого оподаткування.

Нормативно - правове забезпечення місцевого оподаткування в Україні. Специфіка правового регулювання місцевих податків і зборів. Роль місцевих податків і зборів в наповненні бюджету. Роль податкових надходжень територіальних громад в місцевих бюджетах. Недоліки вітчизняного місцевого оподаткування. Причини, які негативно впливають на якість місцевого податкового адміністрування. Практика надходжень місцевих податків і зборів в територіальних громадах.

Тема 4. Управління видатками територіальних громад

Видаткові повноваження органів місцевого самоврядування. Головні розпорядники бюджетних коштів. Власні повноваження. Делеговані повноваження. Бюджетна програма.

Класифікація видатків місцевих бюджетів. Витрати бюджету. Видатки бюджету. Капітальні видатки. Поточні видатки. Паспорт бюджетної програми. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі.

Наслідки бюджетної реформи для удосконалення видатків місцевих бюджетів. Підходи до оцінки ефективності видатків місцевих бюджетів.

Тема 5. Міжбюджетні відносини

Суть та значення міжбюджетних трансфертів. Міжбюджетні відносини. Види міжбюджетних трансфертів. Базова дотація. Реверсна дотація. Базова та реверсна дотації: алгоритм їх розрахунку та порядок перерахування. Горизонтальне вирівнювання. Індекс податкоспроможності.

Ефективність використання міжбюджетних трансфертів. Можливості вирішення проблем

територіальних громад за допомогою міжбюджетних трансфертів.

Тема 6. Фінансова спроможність територіальних громад

Сутність фінансової спроможності територіальних громад. Фінансова стійкість бюджету. Показники фінансової спроможності територіальних громад. Критерії оцінки фінансової спроможності ТГ. Порядок розрахунку фінансової спроможності територіальної громади. Спроможна територіальна громада. Калькулятор розрахунку фінансової спроможності перспективної ТГ.

Формування фінансово-економічного потенціалу територіальних громад. Структура фінансово-економічного потенціалу територіальної громади. Ознаки формування фінансово-економічного потенціалу територіальної громади

Тема 7. Залучення додаткових фінансових ресурсів та інвестицій для реалізації проектів розвитку в територіальних громадах

Міжнародні програми фінансування проектів на засадах співфінансування з органами місцевого самоврядування. Застосування державно-приватного партнерства на місцевому рівні. Бенефіціар. Благодійна діяльність. Благодійність, меценатство, спонсорство, волонтерська діяльність. Грант. Грантова програма. Ендавмент. Краудсорсинг. Краудфандинг. Цифрова філантропія. Специфіка методу участі у проектах, фінансованих державою.

Сутність фандрайзингу. Завдання та напрями фандрайзингової діяльності. Форми фандрайзингу. Об'єкти фандрайзингу. Суб'єкти фандрайзингової діяльності. Джерела фінансування фандрайзингової діяльності. Методи здійснення фандрайзингу. Принципи фандрайзингу. Основні етапи фандрайзингу. Місце, роль та сфери застосування фандрайзингу. Переваги та недоліки грантового фандрайзингу.

Тема 8. Управління фінансами територіальних громад в умовах впровадження гендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі

Нормативне забезпечення впровадження гендерного підходу в бюджетному процесі. Забезпечення гендерної рівності й управління публічними фінансами. Переваги застосування гендерного підходу для громад. Історія застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі. Основні етапи української методики гендерно орієнтованого бюджетування. Потреби різних груп населення у плануванні бюджету громади.

Інструменти гендерного підходу. Підходи до інтеграції гендерних питань в бюджетний процес на місцевому рівні, із застосування гендерного аналізу та гендерної статистики. Проведення гендерного аналізу бюджетних програм. Підготовка висновків та прийняття рішень за результатами гендерного аналізу бюджетної програми. Моніторинг гендерно чутливих бюджетних програм.

Тема 9. Фінансовий контроль на місцевому рівні

Сутність і призначення фінансового контролю. Види і форми бюджетного контролю. Суб'єкти фінансового контролю на місцевому рівні. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері фінансового контролю на місцевому рівні. Особливості здійснення відомчого і внутрішнього фінансового контролю. Громадський контроль в управлінні фінансовими ресурсами територіальної громади.

Відкриті дані у сфері публічних фінансів. Практичне застосування відкритих даних у сфері публічних фінансів. Інформація про бюджетні показники на рівні окремої громади.

Тема 10. Управління комунальним майном громади

Проблеми управління майном територіальної громади.

Інструменти управління майном комунальної власності територіальної громади. Оренда (землі та нерухомого майна). Приватизація та списання комунального майна. Операції із житловим фондом територіальної громади. Концесія. Передача майна у оперативне управління

та господарське відання. Організація діяльності з виявлення та отримання у власність територіальної громади. Організація договірної та претензійно-позовної роботи. Організація чи оптимізація діяльності комунальних підприємств. Управління майном ОТГ як елемент організації благоустрою. Самоврядний контроль ОМС у сфері благоустрою та земельних відносин.

Тема 11. Зарубіжний досвід управління фінансами територіальних громад

Світовий досвід впливу децентралізації на місцеві фінанси. Імплементация зарубіжного досвіду бюджетного забезпечення територіальних громад до вітчизняної практики.

Світовий досвід фіскальної децентралізації. Управління активами територіальних громад: зарубіжний досвід.

Зарубіжний досвід державного фінансового контролю місцевих бюджетів та шляхи його покращення в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Фінансова політика територіальних громад	13	2	2	-	-	9	12	2	-	-	-	10
2.	Управління фінансовими ресурсами територіальних громад	13	2	2	-	-	9	13	-	-	-	-	13
3.	Управління доходами територіальних громад	13	2	2	-	-	9	12	-	-	-	-	12
4.	Управління видатками територіальних громад	13	2	2	-	-	9	12	-	-	-	-	12
5.	Міжбюджетні відносини	13	2	2	-	-	9	11	-	-	-	-	11
6.	Фінансова спроможність територіальних громад	14	2	2			10	16	-	2	-	-	14
7.	Залучення додаткових фінансових ресурсів та інвестицій для реалізації проектів розвитку в територіальних громадах	16	2	4	-	-	10	16	-	2	-	-	14
8.	Управління фінансами територіальних громад в умовах впровадження гендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі	14	2	2	-	-	10	14	-	-	-	-	14
9.	Фінансовий контроль на місцевому рівні	13	2	2			9	15	-	-	-	-	15

10.	Управління комунальним майном територіальних громад	13	2	2			9	15	–	–	–	–	15
11.	Зарубіжний досвід управління фінансами територіальних громад	15	2	4			9	14	2	–	–	–	12
	Всього годин:	150	22	26	–	–	102	150	4	4	–	–	142

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдові презентації.

На семінарських заняттях відбувається:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- тренінги спрямовані на розвиток здатності генерування нових ідей;
- вирішення тестових завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1. усне або письмове (у тому числі тестове у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
2. усне або письмове (у тому числі тестове у Google формі чи он-лайн вікторини Kahoot) опитування на семінарських заняттях;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

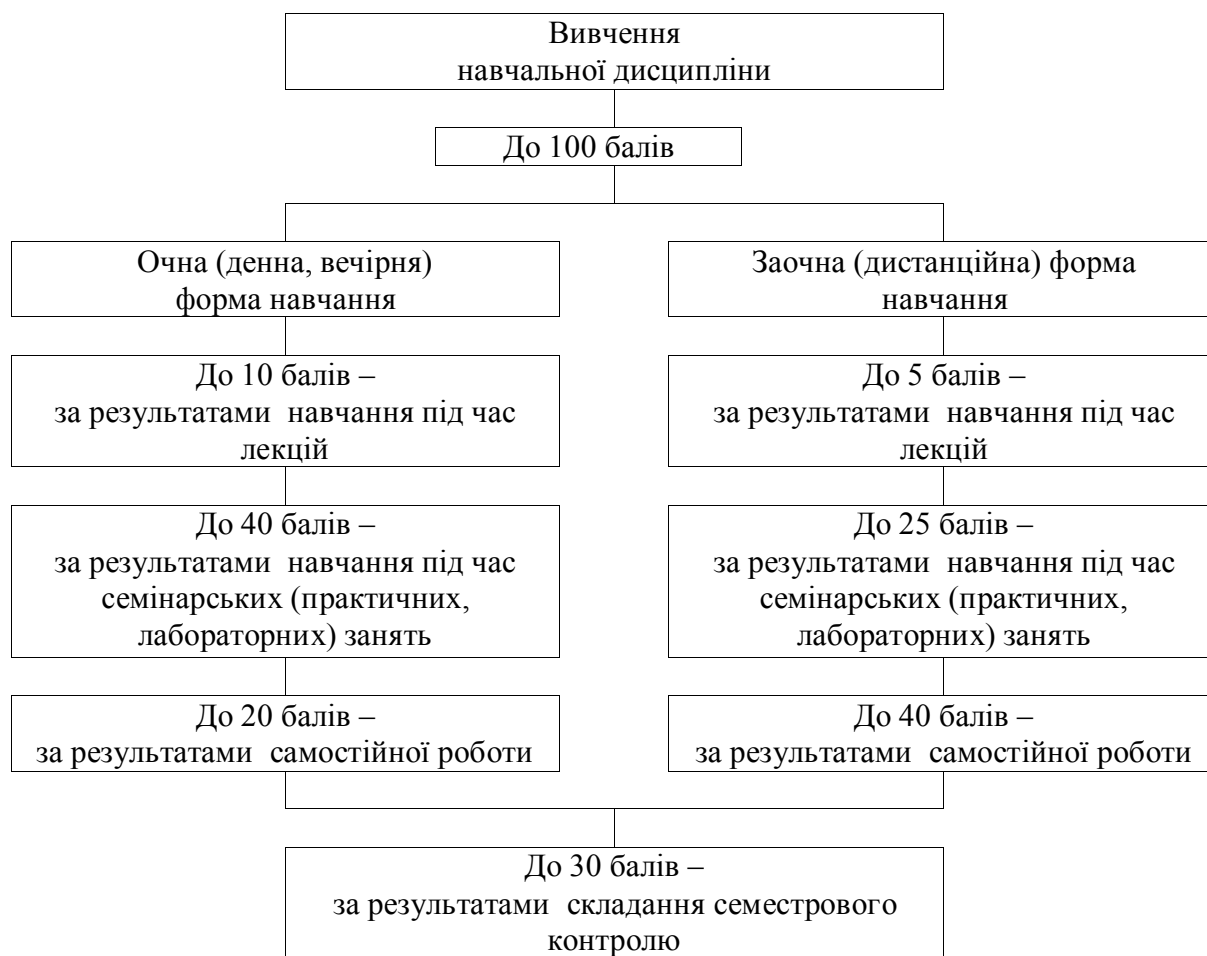
Структура екзаменаційного білету включає тестові та практичні завдання сформовані за чотирма когнітивними рівнями:

- рівень А: знання;
- рівень В: знання, розуміння;
- рівень С: знання, розуміння, застосування;
- рівень D: знання, розуміння, застосування та аналіз/оцінка.

Білет включає 10 тестових завдань рівнів А та В, 5 тестових завдань рівня С та 2 завдання рівня D.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування слухачам магістратури балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
2. Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам : Постанова Кабінету міністрів України від 23.01.2015 р. № 11. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/11-2015-%D0%BF>
3. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад : Постанова КМУ від 16 березня 2016 року № 200. [URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-%D0%BF>].
4. Кириленко О., Малиняк Б., Письменний В., Горин В. та ін. Управління фінансами територіальних громад: теорія і практика ; за заг. ред. О. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 280 с. URL : <http://surl.li/imxzc>
5. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. URL: https://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf

6. Механізми адміністративно-фінансової децентралізації: світові практики та напрямки їх імплементації в Україні / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор І. З. Сторонянська. Львів, 2018. 106с.
7. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русін / Асоціація міст України. К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 396 с.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад» від 08.04.2015р., №214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF/card2#Card20>
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. №196 «Деякі питання державного фонду регіонального розвитку» // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/196-2015-p>.
11. Про Державний бюджет України на 2020 рік: Закон України від 14.01.2020 № 436-IX // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text>
12. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015р., № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
13. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 р. №156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
14. Управління фінансовими ресурсами та бюджетом територіальних громад: практ. посіб. / О. Ю. Бобровська, Т. А. Крушельницька, О. Ю. Матвеева, М. М. Трещов, Л. Г. Шевченко ; за заг. ред. С. М. Серьогіна. Дніпро : ГРАНІ, 2018. 128 с.
15. Фінанси об'єднаних територіальних громад: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Стасишин А. В., Західна О. Р. та ін.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 536 с.

7.2. Допоміжні джерела

16. Gender Budgeting and Gender Equality Indices. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/external/datamapper/datasets/GD>
17. Безпалько, О. Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад: проблеми та перспективи забезпечення. Підприємництво та інновації. Вип. 9. 2019. С. 60-65, URL: <http://ei-journal.in.ua/index.php/journal/article/view/204>.
18. Бібік Н.В., Шаповал Г.М. Аналіз міжнародного досвіду розвитку територіальних громад та визначення напрямків його впровадження в Україні. Сучасний стан наукових досліджень та технологій у промисловості. 2019. № 2(8). С. 5–14.
19. Виконання доходів місцевих бюджетів. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhativ>
20. Галамай Р. Я. Інституційний вимір розвитку податкової системи в Україні в умовах децентралізації. *Економіка та управління*. 2020. №1. С. 92-100.
21. Гейко Л., Складар Д. Фінансова база бюджетів об'єднаних територіальних громад у контексті політики децентралізації в Україні. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 10. С. 19-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_10_4
22. Гендерно орієнтоване бюджетування на місцевому рівні: від інтеграції принципу гендерної рівності в бюджетний процес до гендерно чутливих політик: Посібник для представників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та громадських активістів. 2020. URL: <https://cutt.ly/4T5qD8p>.
23. Гендерно орієнтований підхід у бюджетному процесі : практ. посіб. / Т. Іваніна, О. Кисельова, М. Колодій, О. Остапчук, О. Цюпа. Київ : Віваріо, 2020. 88 с. URL: <https://cutt.ly/xT4561E>
24. Гладка А. Топ 7 секретів фандрайзингу для соціальних проектів. URL :

- <https://www.youtube.com/watch?v=7OwkAxxMJPM&authuser=0>
25. Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні. Міністерство фінансів України. URL: [https://mof.gov.ua/uk/283-genderno-orientovane biudzhetuвання_na_mistsevomu_rivni](https://mof.gov.ua/uk/283-genderno-orientovane-biudzhetuвання_na_mistsevomu_rivni)
  26. Децентралізація: які громади годують Україну, а які — дотаційні. URL : <https://www.chesno.org/post/5092/>
  27. Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Постанова КМУ від 9 жовтня 2020 р. № 930. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/930-2020-%D0%BF#Text>
  28. Ефективність використання міжбюджетних трансфертів: основні порушення. URL : https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/727/U-LEAD_budget.pdf
  29. Застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі: навч. посіб. / М. Колодій, О. Кисельова, Н. Рябушенко, О. Цюпа. Київ : Віваріо, 2020. 132 с. URL: <https://cutt.ly/eT7ikbP>
  30. Іжа М., Радченко О. Громадський контроль в системі публічного управління як ефективний інструмент експертизи державно-управлінських рішень / М. Іжа, // Державна політика. – 2012. – № 4. – С. 74–79.
  31. Інструменти управління майном комунальної власності територіальної громади: посібник. URL: <http://surl.li/benwk>
  32. Калькулятор розрахунку фінансової спроможності перспективної ОТГ. URL : <https://decentralization.gov.ua/finance/calculator>
  33. Кобзарев О.Фандрейзинг. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 84 с. URL : <https://auc.org.ua/sites/default/files/library/4fundbwweb1.pdf>
  34. Крайник О. П., Лазорищак М. М. Управління фінансовими ресурсами територіальної громади. *Ефективність державного управління*. 2019. № 58. URL : <https://doi.org/10.33990/2070-4011.58.2019.168733>
  35. Мельничук Н. Ю. Державний внутрішній фінансовий контроль в Україні: стан та перспективи розвитку. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2011. № 1. С. 286–295.
  36. Методика формування спроможних територіальних громад : Постанова Кабінету Міністрів № 214 від 08.04.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>
  37. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня фінансової спроможності територіальних громад. Авт колектив В. Венцель, І. Герасимчук, І. Онищук, Т. Арсенюк, І. Абрам'юк, В. Пилипів. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <http://surl.li/btfnh>
  38. Модулювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. Консолідований підхід: посібник. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/569/5.pdf>
  39. Моргун В. В. Проблеми управління майном територіальної громади. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 3 (108). URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/13490/1/14.pdf>
  40. Муніципальні фінанси: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. Тернопіль: Астон, 2015. 360 с.
  41. Наскільки фінансово спроможні ОТГ Хмельниччини, - аналіз від експертів. URL : <https://decentralization.gov.ua/news/8420>
  42. Овчаренко Т., Бочі А., Поворозник В. Особливості формування та виконання бюджету об'єднаних територіальних громад. 2017 Міжнародний центр перспективних досліджень. URL: https://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_ormuвання_vikon_budjet_final.pdf

43. Огляд Ради Європи з практики адміністративного нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування в окремих країнах. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12253>
44. Палійчук Т. В. Механізми підвищення рівня фіскальної децентралізації в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент.* 2016. Вип. 19. С. 130-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2016_19_29
45. Петрушенко Ю. М. Фінансова політика забезпечення розвитку сільських територій: модель участі місцевих громад. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент.* 2013. Вип. 12. С. 265-270. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2013_12_58
46. Петрушенко Ю. М., Венцель В. Т., Височина А. В. Фінансова політика місцевого розвитку : монографія. Суми : Сумський державний університет, 2020. 380 с.
47. Порядок здійснення оцінки ефективності бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 19 травня 2020 року № 223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0646-20#Text>
48. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі: наказ Міністерства фінансів України від 02.01.2019 р. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19>
49. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання у 2019 році місцевих бюджетів на середньостроковий період: наказ Міністерства фінансів України від 29.03.2019 р. № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0130201-19#Text>
50. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 976 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-%D0%BF/print1434006145131901>.
51. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту: Наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 р. № 1247 <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1219-11/print1434006145131901>.
52. Про огляди витрат державного бюджету: наказ Міністерства фінансів України від 23 жовтня 2019 року № 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1277-19#Text>
53. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2939-12/print1434006145131901>.
54. Про результативні показники бюджетної програми: наказ Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1353-10#Text>
55. Про схвалення Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 року № 158-р // Офіційний вісник України. 2005. № 22. Ст. 1224.
56. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: розпорядження КМУ від 8 лютого 2017 р. № 142-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80#Text>
57. Результати оцінки системи управління місцевими фінансами в об'єднаних територіальних громадах. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12686?page=6>
58. Сембер С. В., Чубарь О. Г., Машіко К. С. Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової спроможності та фінансових ресурсів територіальної громади. *Регіональна економіка* 2015, №3. URL: http://ird.gov.ua/pe/re201503/re201503_081_SemberSV,ChubarOH,MashikoKS.pdf
59. Стандарти витрат у розрізі галузей як основа ефективного фінансового управління для різних типів ОТГ: путівник для органів місцевого самоврядування. URL :

- <http://surl.li/incae>
60. Статистичний збірник: «Бюджет України 2021» підготовлено відділом статистики державних фінансів Департаменту державного бюджету Міністерства фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2_Budget_of_Ukraine_2021.pdf?authuser=0
  61. Фандрайзинг та грантрайтинг як інструменти повоєнного соціально-економічного розвитку територіальних громад. <https://pdp.nacs.gov.ua/courses/fandraizynh-ta-hrantraitynh-yak-instrumenty-povoiennoho-sotsialno-ekonomichnoho-rozvytku-terytorialnykh-hromad>
  62. Фандрайзинг: як і де залучати ресурси громадським організаціям. URL : <https://www.prostir.ua/?kb=fandraizynh-yak-i-de-zaluchaty-resursy-hromadskym-orhanizatsiyam>
  63. Шведський погляд на нагляд у місцевому самоврядуванні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12460>
  64. Шкільняк М.М. Критерії ефективного управління комунальною власністю територіальних громад. Інноваційна економіка. 2018. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/236>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/login>
4. Європейська комісія. URL: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation_en
5. Євростат. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>
6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>
7. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). URL: <https://data.oecd.org/>
8. Coursera. URL: www.coursera.org
9. Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
10. Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/>
11. Місцеві фінанси та бюджетна децентралізація. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/finance>
12. Державна казначейська служба України. URL: www.treasury.gov.ua